

NARODOWY BANK POLSKI

**WYBRANE ASPEKTY DODATKOWEGO
OPODATKOWANIA BANKÓW**

**W KONTEKŚCIE DEBATY
NA FORUM UNII EUROPEJSKIEJ**

Warszawa, 15 października 2010 r.

Wprowadzenie

Kwestia nałożenia na banki dodatkowych opłat/podatków stała się w ostatnim okresie przedmiotem dyskusji na forum międzynarodowym oraz elementem polityki fiskalnej niektórych rządów. Wynika to z dwóch podstawowych przyczyn:

- w czasie kryzysu sektory bankowe w wielu krajach musiały zostać zasilone środkami finansowymi z budżetów krajowych,
- kryzys finansowy przyczynił się dodatkowo do zmniejszenia dochodów podatkowych, powodując drastyczne pogłębianie deficytów budżetowych i wzrost długu publicznego.

Cele, dla których nakłada się obecnie dodatkowe obciążenia na banki, można podzielić na dwie zasadnicze grupy:

- **cele doraźne** – nowy podatek miałaby służyć zwiększeniu wpływów do budżetów oraz przeniesieniu części kosztów kryzysu poniesionych przez budżety państw na instytucje finansowe;
- **cele długofalowe** – opłaty miałyby służyć budowaniu specjalnych funduszy, które finansowałyby restrukturyzację lub likwidację banków na wypadek ewentualnych przyszłych kryzysów. W ten sposób budżety państw nie byłyby obciążone kosztami w takim stopniu, jak miało to miejsce w przypadku ostatniego kryzysu. Ważnym aspektem tej polityki w długim okresie jest dążenie do ograniczenia pokusy nadużycia.

Na forum Unii Europejskiej w pierwszej kolejności pojawiły się propozycje związane z realizacją celu długofalowego. Skupiono się na kwestiach usprawnienia zarządzania kryzysowego oraz wprowadzeniu mechanizmów pozwalających na internalizację kosztów zewnętrznych wynikających z funkcjonowania systemu bankowego. Realizacji tego celu służyć ma zwiększenie zaangażowania środków prywatnych w kosztach rozwiązywania kryzysów bankowych. Dlatego w pierwszej kolejności Komisja Europejska (KE) wydała komunikat, w którym sygnalizowała wprowadzenie opłat o charakterze stabilnościowym w celu budowania funduszy restrukturyzacji banków (*resolution funds*). Równolegle Komisja Europejska podjęła również temat podatków od banków o charakterze fiskalnym. Miało to miejsce w odpowiedzi na zjawisko coraz powszechniejszego wprowadzania przez poszczególne kraje członkowskie podatków od banków i innych instytucji finansowych w sposób nieskoordynowany i w wielu przypadkach związany z realizacją doraźnych celów fiskalnych (Wielka Brytania, Węgry).

1. Opłaty od banków i instytucji finansowych

1.1 Wprowadzenie

Skala pomocy finansowej udzielonej przez rządy państw członkowskich sektorowi bankowemu w Unii Europejskiej, której wysokość Komisja Europejska szacuje na równowartość 16,5% PKB UE¹, uwypukliła potrzebę opracowania skutecznych procesów

¹ Na podstawie dokumentu KE z dnia 23.09.2010 r. „*Crisis Management: Key Policy Issues*”.

zarządzania sytuacją kryzysową. Komisja Europejska zaproponowała w maju 2010 r.², aby jednym z elementów tworzonych ram zarządzania kryzysowego były fundusze restrukturyzacyjne (*bank resolution funds*) finansowane z opłat nałożonych na banki. Uruchomienie takich funduszy pozwoliłoby właściwie reagować na zaburzenia w sektorze finansowym, chroniąc przy tym podatników przed koniecznością ponoszenia kosztów upadłości banków.

Idea opłat od banków uzyskała poparcie polityczne ze strony rządów krajów UE – 17 czerwca 2010 r. Rada Europejska uznała, iż „państwa członkowskie powinny wprowadzić system opłat i podatków nakładanych na instytucje finansowe, aby zapewnić równy podział obciążenia i określić zachęty służące ograniczeniu ryzyka systemowego”³. Na poziomie międzynarodowym nie przyjęto dotychczas wspólnego stanowiska odnośnie propozycji wprowadzenia opłat i podatków. Kwestia ta ma być jednak przedmiotem rozmów państw G20 podczas najbliższego szczytu w Seulu w listopadzie 2010 r.

Komisja Europejska, podkreśliła konieczność koordynacji podejścia do opłat nakładanych na banki w ramach UE. Jednostronne wprowadzanie tego rodzaju obciążeń na szczeblu krajowym mogłoby negatywnie wpływać na konkurencję między sektorami bankowymi w poszczególnych państwach oraz prowadzić do wielokrotnego ponoszenia ciężaru tej samej opłaty przez niektóre instytucje, w szczególności przez banki prowadzące działalność transgraniczną.

Dlatego też na forum Unii Europejskiej trwa debata mająca na celu harmonizację podstawowych zasad dotyczących ustanawiania opłat od banków. Niektóre państwa UE już wprowadziły opłaty od banków, podczas gdy inne zapowiadają ich wprowadzenie jeszcze przed osiągnięciem konsensusu na szczeblu UE. Opłaty te różnią się między sobą w istotny sposób (patrz Załącznik I i II).

1.2 Bankowe fundusze restrukturyzacyjne w świetle propozycji Komisji Europejskiej

W komunikacie KE z 26 maja 2010 r. przedstawiono propozycję nałożenia opłat na banki. Opłaty te miałyby być źródłem finansowania dla funduszy restrukturyzacyjnych. Środki gromadzone w ramach tych funduszy byłyby przeznaczone na przeprowadzenie postępowania restrukturyzacyjnego w upadających bankach lub ich uporządkowanej likwidacji. Jednocześnie Komisja Europejska wykluczyła możliwość wykorzystywania tych środków na ratowanie upadających banków. W ten sposób ograniczono domyślne gwarancje państwa dla instytucji określanych jako „zbyt duże, by mogły upaść” (*too big to fail*). Fundusze mogłyby finansować różne działania, takie jak: stworzenie banku pomostowego, transfer aktywów/zobowiązań upadającej instytucji do innego podmiotu, czy też podział banku na tzw. „dobry bank” i „zły bank”. Zasadniczym celem opłat od banków byłoby zatem zwiększenie stabilności systemów finansowych.

Komisja Europejska zwraca również uwagę na fakt, że dodatkowe opłaty nakładane na banki, mogą mieć negatywny wpływ na gospodarkę. Mogą one powodować istotny wzrost kosztów dla banków, szczególnie w kontekście wzmocnienia wymogów kapitałowych w ramach tzw.

² Komunikat Komisji – Bankowe fundusze restrukturyzacyjne, Bruksela 2010, Komisja Europejska, KOM(2010) 254.

³ Konkluzje z posiedzenia Rady Europejskiej w dn. 17 czerwca 2010 r. – przy czym Republika Czeska zastrzegła sobie prawo do niewprowadzania tych środków.

Bazylii III oraz reformy systemów gwarantowania depozytów, który może przełożyć się na wzrost kosztów finansowania dla sfery realnej, a w konsekwencji na spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego. W związku z tym, konieczna jest właściwa kalibracja kosztów w taki sposób, aby uniknąć nałożenia na banki zbyt dużych obciążeń finansowych.

W ocenie Komisji Europejskiej, optymalnym rozwiązaniem byłoby stworzenie jednego funduszu restrukturyzacyjnego dla całej UE. Uwzględniając jednak fakt, iż rozwiązanie to jest prawdopodobnie niewykonalne w obecnych uwarunkowaniach (brak zintegrowanych unijnych ram nadzoru i zarządzania w sytuacji kryzysowej), Komisja Europejska zaproponowała stworzenie zharmonizowanej sieci krajowych funduszy restrukturyzacyjnych.

Pierwotna propozycja KE obejmowała określenie wysokości opłat od banków do funduszu restrukturyzacyjnego na podstawie alternatywnych pozycji: (i) aktywów banku; (ii) zobowiązań banku lub (iii) zysków banku z uwzględnieniem premii wypłacanych pracownikom. Komisja Europejska uznała również, iż wskazane jest, aby zgromadzone opłaty (fundusze restrukturyzacyjne) były odseparowane od budżetu krajowego. Dopuszczalne byłoby również zaliczanie tych opłat do dochodów budżetowych, ale pod warunkiem, że ich przeznaczenie będzie wiązało się tylko i wyłącznie z pokryciem kosztów postępowania restrukturyzacyjnego.

1.3 Harmonizacja podstawowych zasad w zakresie opłat od banków na szczeblu UE

Zarówno Komisja Europejska, jak i grupa robocza Komitetu Ekonomiczno-Finansowego (EFC), przygotowały propozycję podstawowych zasad koordynacji podejścia do kwestii opłat od banków. Komisja Europejska przedstawiła swoje propozycje w sierpniu 2010 r. podkreślając, iż uzgodnienie wspólnego podejścia na tym etapie jest niezwykle istotne, gdyż już teraz widoczne są różnice w rozwiązaniach wprowadzanych jednostronnie na szczeblu krajowym. Należy podkreślić, że brak skoordynowanego podejścia do kwestii opłat od banków i instytucji finansowych może rodzić negatywne konsekwencje w postaci naruszenia zasad równej konkurencji w UE, jak również wielokrotnego opodatkowania niektórych instytucji prowadzących działalność transgraniczną⁴.

Przedstawione przez KE elementy zharmonizowanego podejścia zakładają, iż:

- opłaty będą jednym z elementów tworzących ramy zarządzania kryzysowego (*crisis management framework*). Wśród kwestii, które powinny zostać uzgodnione na poziomie UE wymieniono: cel wprowadzenia dodatkowych opłat, podstawę naliczania opłaty oraz zakres jej obowiązywania;
- podstawą opłat powinny być zobowiązania instytucji kredytowych pomniejszone o depozyty objęte gwarancjami i kapitał własny banku. Gwarantowane depozyty powinny zostać wyłączone, ponieważ są już one ubezpieczone przez systemy gwarantowania depozytów. Biorąc pod uwagę fakt, że celem kapitału własnego jest absorpcja strat, także ta część zobowiązań nie powinna stanowić podstawy opodatkowania;
- zakres podmiotowy opłat powinien odzwierciedlać odpowiedzialność za nadzór i zarządzanie kryzysowe. Aspekt ponoszonej odpowiedzialności jest istotny z punktu widzenia konieczności uniknięcia wielokrotnego obciążania tym samym rodzajem opłaty instytucji kredytowych prowadzących działalność w więcej niż jednym kraju członkowskim (ryzyko podwójnego opodatkowania). Zakres podmiotowy opłat

⁴ Co oznaczałoby naruszenie porozumień międzynarodowych o unikaniu podwójnego opodatkowania.

powinien odzwierciedlać odpowiedzialność poszczególnych krajów za nadzór i zarządzanie kryzysowe;

- konieczna jest ostrożna kalibracja opłat od banków, aby nie stanowiły one zbyt dużego obciążenia dla sektora bankowego i w ten sposób nie osłabiały zdolności banków do akumulacji kapitału. Mogłoby to bowiem negatywnie wpływać na dostępność kredytu, a następnie na perspektywy wzrostu gospodarczego. Opłaty od banków wprowadzane są równoległe do inicjatyw mających na celu wzmocnienie stabilności systemów finansowych, w szczególności do regulacji w zakresie wymogów kapitałowych i płynnościowych oraz w zakresie zapewnienia odpowiedniego poziomu finansowania systemom gwarantowania depozytów. Dlatego ich wpływ na sektor finansowy powinien być rozpatrywany łącznie z tymi rozwiązaniami;
- opłaty powinny być przedmiotem regularnego przeglądu. Konieczność przeprowadzania regularnego przeglądu wynika przede wszystkim z powiązań i komplementarności opłat z innymi regulacjami dotyczącymi instytucji finansowych, jak również z ewentualnymi podatkami, które mogą zostać w przyszłości nałożone na ten sektor. Komisja Europejska wskazuje, że taki przegląd powinien nastąpić po ustanowieniu ram zarządzania kryzysowego w UE.

Kwestią opłat od banków i instytucji finansowych zajęła się również tzw. grupa L. Nyberga (*Ad Hoc Working Group*)⁵. We wrześniu 2010 r. przedstawiła ona swój raport, w którym zawarte zostały rekomendacje w podziale na krótki okres (najbliższe 2 lata) i średni okres (2-4 lata). Opracowanie rekomendacji dla różnych horyzontów czasowych wynika z konieczności przeciwdziałania w krótkim okresie negatywnym zjawiskom takim, jak: podwójne opodatkowanie, czy też naruszenie zasady równego traktowania wszystkich banków i innych instytucji finansowych w UE. Zjawiska te mogą mieć miejsce w rezultacie istnienia w poszczególnych krajach UE znaczących różnic w konstrukcji opłat. Natomiast w średnim okresie wyzwaniem jest zapewnienie, aby omawiane opłaty stały się elementem ram zarządzania kryzysowego, które obecnie są w fazie projektowania.

Grupa L. Nyberga proponuje w krótkim okresie skoncentrowanie się na następujących aspektach:

- podstawa opłaty powinna być prosta, a stawka opłaty stosunkowo niska, aby uniknąć nadmiernego obciążenia sektora finansowego;
- zakres podmiotowy opłaty powinien w pierwszym etapie zostać ograniczony do podmiotów sektora bankowego. W kolejnym etapie opłaty powinny objąć swoim zasięgiem wszystkie instytucje finansowe podlegające nadzorowi. Podstawą opodatkowania powinny być zobowiązania (pomniejszone o zabezpieczone źródła finansowania i kapitał) lub aktywa ważone ryzykiem. Preferowanym przez grupę L. Nyberga podejściem jest przyjęcie za podstawę opodatkowania wartości pasywów banku;
- państwa członkowskie powinny zagwarantować minimalny poziom koordynacji w Unii Europejskiej, aby wyeliminować problem podwójnego opodatkowania i zapewnić realizację zasady równego traktowania w ramach rynku wewnętrznego. W średnim okresie zakres podmiotowy opłat od banków powinien bazować na podziale odpowiedzialności za nadzór i zarządzanie kryzysowe. Natomiast w krótkim okresie

⁵ Nazwa grupy pochodzi od nazwiska jej przewodniczącego, którym jest Lars Nyberg, Wiceprezes Banku Szwecji.

możliwe byłoby zawieranie dwustronnych porozumień pomiędzy państwami członkowskimi w celu wyeliminowania problemu podwójnego opodatkowania;

- wprowadzając opłaty na poziomie krajowym państwa członkowskie powinny zagwarantować odpowiednią elastyczność przyjmowanych regulacji, aby w średnim okresie można było dostosować je do regulacji ostrożnościowych i ram zarządzania kryzysowego w UE, w tym zmodyfikować stawkę, zakres podmiotowy i podstawę naliczania opłaty;
- należy przeprowadzić analizę dotyczącą traktowania w metodologii ESA95 różnych rodzajów funduszy (funduszy odrębnych od budżetu, funduszu będących częścią budżetu, środków trafiających bezpośrednio do budżetu)⁶. Niezależnie jednak od umiejscowienia zgromadzonych w ramach opłat środków, powinny one służyć tylko i wyłącznie celom związanym z ochroną stabilności finansowej.

W średnim okresie proces harmonizacji struktur postępowania restrukturyzacyjnego w UE powinien zostać – według grupy L. Nyberga – wsparty poprzez:

- porozumienie odnośnie wspólnego zestawu akceptowalnych środków zarządzania kryzysowego i postępowania restrukturyzacyjnego (zgodnych z prawem unijnym) oraz warunków, po których spełnieniu uruchomienie tych środków jest akceptowalne;
- uzgodnienie przejrzystych zasad koordynacji w przypadku kwestii dotyczących więcej niż jednej jurysdykcji;
- rozważenie interakcji opłat z systemami gwarantowania depozytów i potencjalnych efektów synergicznych, uwzględniając długoletnie doświadczenie w wykorzystaniu systemów gwarantowania depozytów w sytuacjach kryzysowych i ich harmonizację na szczeblu UE;
- zapewnienie, że środki pochodzące z opłat od banków nie będą służyły udzielaniu bezpośredniej pomocy finansowej dla banków problemowych, co ma ograniczać zjawisko pokusy nadużycia (ang. *moral hazard*).

Opłaty bankowe były przedmiotem dyskusji w trakcie posiedzenia Rady ECOFIN w dniu 7 września 2010 r. Z podsumowania przebiegu obrad, przygotowanego przez Europejski Bank Centralny, wynika, że istnieją znaczne rozbieżności w opinii członków Rady odnośnie potrzeby tworzenia funduszy restrukturyzacyjnych, wysokości i podstawy opłat, a także sposobów uniknięcia podwójnego opodatkowania. Wśród ministrów finansów krajów UE panowała natomiast zgoda co do konieczności kalibracji opłat w powiązaniu z wymogami wynikającymi z porozumienia w ramach Komitetu Bazylejskiego, jednak bez konkretnego wskazania, w jaki sposób powinno to zostać osiągnięte.

1.4 Kolejne kroki w zakresie opłat od banków

W październiku 2010 r. Komisja Europejska ma przedstawić plan działania (*roadmap*) w zakresie unijnych ram zarządzania kryzysowego. Komisja Europejska określi w nim m.in. konkretne środki niezbędne dla stworzenia europejskiej sieci funduszy restrukturyzacyjnych. Natomiast propozycje legislacyjne w tym zakresie Komisja Europejska planuje przekazać na początku 2011 r. Propozycje Komisji Europejskiej mogłyby być podstawą dla stworzenia w pełni zharmonizowanego systemu opłat od banków, bądź wręcz ustanowienia pan-europejskiego systemu opłat.

⁶ Kwestia traktowania przez metodologię ESA95 środków gromadzonych na oddzielnych funduszach i środków gromadzonych w ramach budżetu państwa ma być wkrótce wyjaśniona przez Eurostat.

2. Opodatkowanie sektora finansowego

2.1 Wprowadzenie

Kwestia dodatkowego opodatkowania sektora finansowego jest rozpatrywana na poziomie Unii Europejskiej równoległe z ideą wprowadzenia dodatkowych opłat od banków. W szczególności debata dotyczy dwóch rodzajów podatku: podatku od transakcji finansowych (*Financial Transaction Tax, FTT*) oraz podatku od działalności finansowej (*Financial Activities Tax, FAT*).

Opodatkowanie sektora finansowego było jedną z możliwości rozważanych przez służby Komisji Europejskiej w ramach dokumentu dotyczącego innowacyjnych źródeł finansowania z kwietnia 2010 r.⁷ W dniu 7 października 2010 r. Komisja Europejska⁸ poparła koncepcję wprowadzenia w UE podatku od działalności finansowej (FAT). Przychody z takiego podatku mogłyby być źródłem konsolidacji budżetowej w krajach członkowskich. Z wypowiedzi unijnego komisarza ds. podatków (A. Szemeta) wynika, że jedną z opcji, jaką się rozważa, jest również przekazywanie dochodów z podatku FAT do budżetu UE. Komisja Europejska poparła także ideę podatku od transakcji finansowych (FTT) na szczeblu globalnym. Prace w tym zakresie będą kontynuowane.

Ewentualny podatek od sektora finansowego powinien służyć trzem celom:

- pełnić funkcję elementu komplementarnego do regulacji dążących do skorygowania negatywnych efektów zewnętrznych działalności sektora finansowego, w tym nadmiernej ekspozycji na ryzyko;
- zapewnić uczestnictwo sektora finansowego w kosztach związanych z kryzysem finansowym;
- być źródłem finansowania realizacji strategii wyjścia rządów ze wsparcia gospodarek.

2.2 Podatek od transakcji finansowych (FTT)

Pomysł podatku od transakcji finansowych przedstawił już w latach 70. XX w. ekonomista James Tobin. Dyskusja na temat tego podatku rozgorzała na nowo w ostatnim czasie pod wpływem kryzysu finansowego. Pierwotna koncepcja tego podatku (J. Tobin zaproponował wprowadzenie podatku od spekulacyjnych transakcji walutowych) uległa przeformułowaniu, jednak podstawowe założenia są nadal zbieżne. Ewentualny podatek od transakcji finansowych byłby podatkiem obrotowym od transakcji finansowych. Podstawa podatku mogłaby być bardzo szeroka (obejmując także instrumenty pochodne) lub węższa, w przypadku gdyby zaliczyć do niej wyłącznie transakcje na rynku akcji i obligacji. Choć włączenie do podstawy instrumentów pochodnych wiązałoby się ze znacznym wzrostem dochodów z tego rodzaju podatku, w praktyce może być ono trudne ze względu na złożoność tych instrumentów i problem z wyznaczeniem wartości transakcji.

Podatek od transakcji finansowych służyłby osiągnięciu wszystkich trzech ww. celów, które zdaniem KE powinny przyświecać dodatkowemu opodatkowaniu sektora finansowego. Jednak wśród potencjalnych problemów związanych z zaprojektowaniem i implementacją tego rodzaju podatku wymienia się m.in. trudność w rozróżnieniu transakcji spekulacyjnych

⁷ *Innovative financing at global level, Commission Staff Working Document, SEC(2010) 409 final, 1 April, 2010.*

⁸ *IP/10/1298, Commission outlines vision for taxing the financial sector, Brussels, 7 October, 2010.*

od zabezpieczających, zmniejszenie ilości zawieranych transakcji (co z kolei mogłoby skutkować zwiększoną zmiennością cen), czy zwiększenie kosztów dla przedsiębiorstw i rządów w przypadku, gdyby ciężar podatku został przeniesiony na inwestorów.

W dokumencie „*Issues Note. Financial Sector Taxation*”, który był przedmiotem dyskusji na posiedzeniach: Komitetu Ekonomiczno-Finansowego (EFC) w dniach 30 sierpnia i 20 września 2010 r. oraz Rady ECOFIN w dniu 7 września 2010 r., podkreślono, że podstawowym problemem związanym z podatkiem typu FTT jest możliwość przeniesienia transakcji do jurysdykcji nim nieobjętych. Materializację tego zagrożenia ilustrują doświadczenia Szwecji z przełomu lat '80 i '90, kiedy opodatkowanie transakcji finansowych nie tylko miało niemalże zerowy efekt netto dla dochodów podatkowych państwa, ale także doprowadziło do przeniesienia znacznego wolumenu transakcji do Wielkiej Brytanii. Odpowiedzią na to wyzwanie mogłoby być opodatkowanie transakcji transgranicznych – takie rozwiązanie implikowałoby podział wpływów z podatku pomiędzy jurysdykcjami nimi objętymi, a jeśli podatek obowiązywałby wyłącznie w jednej jurysdykcji, cały dochód trafiałby do niej.

Opodatkowanie transakcji finansowych charakteryzowałoby się znaczną asymetrią geograficzną pod względem uzyskiwanych wpływów. Największe wpływy cechowałyby duże centra finansowe mieszczące się w Hiszpanii, Niemczech, Wielkiej Brytanii. W pozostałych krajach wpływy te byłyby znacznie niższe.

W przeciwieństwie do opłat od banków i instytucji finansowych omawianych w pierwszej części materiału zawężenie zakresu podmiotowego proponowanych podatków wyłącznie do banków, stwarzałoby zagrożenie, iż część usług bankowych zostanie przeniesiona do innych sektorów. Jednocześnie opodatkowanie całego sektora finansowego może skutkować objęciem opodatkowaniem także rynków niegenerujących ryzyka systemowego.

Komisja Europejska uważa jednak, że dobrze opracowany i stosowany na szczeblu globalnym podatek od transakcji finansowych mógłby stanowić dodatkowe i bezpieczne źródło dochodów, które można by przeznaczyć na strategiczne cele globalne.

2.3 Podatek od działalności finansowej (FAT)

Podstawą podatku od działalności finansowej są zyski i wynagrodzenia. Także ten podatek – podobnie jak podatek FTT – może mieć kilka odmian. W szczególności możliwe jest przyjęcie za podstawę podatku:

- zysku (pomniejszonego o akumulację kapitału) oraz wynagrodzeń. Formy takiego podatku były w przeszłości wprowadzane w niektórych krajach w odniesieniu do sektorów zwolnionych z podatku VAT;
- renty ekonomicznej – opodatkowany byłby zysk (pomniejszony o akumulację kapitału) oraz wynagrodzenia powyżej pewnego, zdefiniowanego *ex ante* poziomu;
- nadmiernego zwrotu z działalności o wysokim ryzyku – w tym celu konieczne byłoby zdefiniowanie poziomu zwrotu, który należy uznać za nadmierny (nadmierna rentowność kapitału własnego). Dopóki zwrot nie przekraczałby tego poziomu, działalność instytucji finansowej pozostawałaby nieopodatkowana.

W prowadzonej debacie⁹ podkreśla się, że podatek FAT doprowadziłby do wzrostu cen usług finansowych, ograniczając tym samym rozmiar sektora finansowego. Co więcej, podobnie jak w przypadku transakcji spekulacyjnych i zabezpieczających, również w kwestii rentowności w praktyce trudno jest oddzielić rentowność wynikającą z podejmowania nadmiernego ryzyka od wynikającej ze skuteczności wysiłków danej instytucji. Ponadto podatek od działalności finansowej mógłby prowadzić do naruszenia zasady równego traktowania, gdyby niektóre instytucje prowadzące *de facto* działalność finansową nie zostały nim objęte. Trudności mogłyby również powstać przy projektowaniu progów dla podatku uzależnionego od renty ekonomicznej lub rentowności.

Komisja Europejska proponuje, aby za podstawę obliczania FAT przyjąć zyski i wynagrodzenia przedsiębiorstw z sektora finansowego. W ten sposób – zdaniem KE – opodatkowaniu podlegały będą instytucje finansowe, a nie wszystkie podmioty biorące udział w transakcjach finansowych. Po przeanalizowaniu możliwych opcji opodatkowania sektora finansowego, Komisja Europejska stwierdziła, że FAT może być korzystnym instrumentem służącym opodatkowaniu sektora finansowego i pozyskaniu dodatkowych środków finansowych w UE.

2.4 Debata na forum UE dotycząca podatku FTT i FAT

Pierwsza wymiana poglądów na poziomie Unii Europejskiej odnośnie podatków od instytucji finansowych miała miejsce w trakcie posiedzenia Komitetu EFC w dniu 30 sierpnia 2010 r. Na kolejnym etapie dyskusja, prowadzona na posiedzeniu Rady ECOFIN w dniu 7 września 2010 r., była skoncentrowana na podatku od transakcji finansowych (FTT). Większość ministrów finansów uznała koncepcję podatku FTT za zbyt skomplikowaną i związaną ze zbyt znaczącymi możliwymi efektami relokacji¹⁰. Załedwie kilku ministrów (przede wszystkim z Francji i Niemiec) uważało za pożądaną dalszą analizę możliwości wdrożenia takiego podatku. Europejski Bank Centralny nie dostrzegał możliwości skutecznej implementacji podatku FTT zaznaczając, iż znaczące części sektora finansowego UE mogłyby zostać przeniesione do innych centrów finansowych. Co więcej, EBC przestrzegł przed rozważaniem wprowadzenia tego podatku wyłącznie na poziomie UE. Pogląd EBC był zbieżny z wnioskami płynącymi z dyskusji prowadzonej przez Komitet EFC pod koniec sierpnia, w trakcie której zgodzono się, że w przypadku braku stosowania podatku FTT na szeroką skalę, mogłyby dojść do przeniesienia aktywności finansowej do innych jurysdykcji. Kwestia podatku FTT była omawiana na nieformalnym posiedzeniu ECOFIN w dniu 30 września 2010 r. Idea podatku od transakcji finansowych co do zasady została poparta przez Komisję Europejską z zastrzeżeniem, iż warunkiem koniecznym jest przyjęcie go na szczeblu globalnym.

⁹ „Issues Note. Financial Sector Taxation”, dokument przygotowany na posiedzenie Komitetu EFC w dniu 30 sierpnia 2010 r.

¹⁰ Summary of the ECOFIN Council meeting on 7 September 2010, EBC, 14 September, 2010.

3. Uwagi ogólne dotyczące wprowadzenia dodatkowego opodatkowania banków w Polsce

Nałożenie dodatkowej opłaty/podatku na polskie banki w Polsce wydaje się być praktycznie przesądzone w kontekście komunikatu Komisji Europejskiej nt. *Bank Resolution Funds* z 26 maja 2010 r. W dokumencie tym KE wskazuje na konieczność utworzenia w każdym kraju członkowskim tzw. funduszu restrukturyzacyjnego (*resolution fund*), który miałby być finansowany z opłat wnoszonych przez banki. Dalszej dyskusji na forum UE wymagają jednak takie kwestie jak: określenie miejsca gromadzenia środków pochodzących z dodatkowych opłat/podatków (fundusz restrukturyzacyjny, budżet państwa), podstawa opodatkowania, czy też wysokość stawki podatku.

3.1 Argumenty przemawiające za nałożeniem na banki dodatkowego podatku/opłaty

Za wprowadzeniem dodatkowego podatku/opłaty na banki przemawiają następujące argumenty:

- ryzyko systemowe występujące w działalności banków – przejawia się ono tym, że kryzys jednego banku może – z uwagi na występujące powiązania – szybko przenieść się na cały sektor bankowy oraz wywołać istotne konsekwencje dla realnej sfery gospodarki. Ryzyko systemowe powoduje, że władze publiczne zapewniają ochronę (*explicite lub implicite*) systemowi finansowemu – *safety net* – za którą instytucje finansowe powinny płacić;
- wysokie koszty kryzysów bankowych, które najczęściej obciążają wszystkich podatników – w przypadku ostatniego kryzysu finansowego koszty różnych form wsparcia sektora bankowego UE wyniosły ok. 16,5% PKB;
- gromadzenie środków *ex ante* na rozwiązywanie ewentualnych problemów sektora bankowego w przyszłości, a tym samym ograniczenie konieczności wykorzystania pieniędzy podatników na ratowanie banków;
- dodatkowe podatki/opłaty obciążające sektor bankowy są wprowadzane albo rozważane w coraz większej liczbie krajów UE (obecnie 7 krajów UE).

3.2 Cel wprowadzenia dodatkowego podatku/opłaty

Ewentualne wprowadzenie dodatkowego opodatkowania banków nie powinno służyć ograniczeniu nierównowagi finansów publicznych. Działania dotyczące sfery budżetowej powinny koncentrować się przede wszystkim na redukcji wydatków, niemniej jednak nie można wykluczyć podwyżki podatków. Ze względu jednak na wysoki poziom redystrybucji współczesne systemy podatkowe muszą opierać się na opodatkowaniu wielu źródeł. Jeżeli wprowadzenie nowego źródła opodatkowania przyczyniałoby się do przywracania stabilności finansom publicznym, pośrednio działanie takie sprzyjałoby także stabilności systemu finansowego, choć bezpośrednio może pogarszać jego bieżącą sytuację. Wykorzystywanie wpływów z dodatkowych podatków od banków do celów budżetowych nie służy jednak w krótkim okresie stabilności finansowej, gdyż:

- może powodować zmniejszenie zdolności sektora finansowego do akumulacji kapitału zwiększając tym samym jego podatność na potencjalne szoki;
- podatek może hamować akcję kredytową dla podmiotów niefinansowych;

- wzrost kosztów kredytowania gospodarstw domowych i przedsiębiorstw może doprowadzić do słabszego wzrostu popytu krajowego i trudniejszych warunków działania banków.

Rozpatrując powyższe argumenty należy jednak odnieść się do specyfiki sytuacji w Polsce:

- po pierwsze, rentowność banków w Polsce jest wyższa niż na rynkach bazowych, w związku z czym opodatkowanie w mniejszym stopniu wpłynęłoby negatywnie na zdolność do akumulowania kapitału. Ostatecznie wpływ ten zależałoby od skali obciążenia podatkiem. Ponieważ obowiązują wymogi kapitałowe, to redukcji uległaby raczej część zysku transferowanego za granicę niż część, która jest przeznaczona na dokapitalizowanie;
- Po drugie, w średnim okresie tempo akcji kredytowej w Polsce może być raczej za wysokie niż za niskie z punktu widzenia zrównoważonego wzrostu¹¹. Z tego powodu, jeżeli opodatkowanie ograniczy tempo wzrostu akcji kredytowej, zmniejszy się też tempo akumulowania ryzyka w bilansach banków. Byłoby to korzystne dla stabilności systemu finansowego. Dodatkowo, ponieważ część akcji kredytowej jest finansowana środkami z zagranicy, wolniej narastałoby zadłużenie zagraniczne poprzez sektor bankowy, co korzystnie wpłynęłoby na równowagę zewnętrzną Polski;
- Po trzecie, kryzys pokazał odporność sektora przedsiębiorstw oraz niską wrażliwość popytu gospodarstw domowych na zaostrzenie warunków kredytowych (szczególnie w segmencie kredytów mieszkaniowych). Te cechy mogą sprzyjać relatywnie niskim kosztom gospodarczym nowego podatku od banków.

Krytycy koncepcji obciążenia banków dodatkowym podatkiem podnoszą argument stabilności regulacji i warunków funkcjonowania banków. „Nagle” nałożenie podatku i częste zmiany otoczenia regulacyjnego mogą przyczynić się do wzrostu niepewności i przez to mieć negatywny wpływ na długoterminowy wzrost gospodarczy kraju. Nie umniejszając wagi tych argumentów trzeba stwierdzić, że obowiązujące obecnie formy opodatkowania zostały także kiedyś wprowadzone, ważna jest stabilność tej regulacji i odpowiednie okresy przejściowe. Wprowadzenie nowych obciążeń dla banków czy to na poziomie UE, czy też poszczególnych krajów, wydaje się raczej przesądzone. Otwarte pozostaje jedynie pytanie o formę i cel opodatkowania, w szczególności, czy dochody z tego źródła zasilą budżety, czy też fundusze restrukturyzacyjne banków.

Z punktu widzenia stabilności systemu finansowego korzystniejszym rozwiązaniem byłoby przeznaczenie dodatkowych środków finansowych pobieranych od banków na rzecz **funduszu restrukturyzacyjnego** (*resolution fund*). Rolą takiego funduszu byłoby finansowanie restrukturyzacji lub uporządkowanej likwidacji banków w przypadku ewentualnych przyszłych problemów w sektorze bankowym. W kontekście instytucjonalnego umiejscowienia takiego funduszu zwraca się uwagę na możliwość wykorzystania w tym celu istniejących funduszy gwarantowania depozytów do realizacji działań związanych z restrukturyzacją banków problemowych. Wiele systemów gwarancyjnych działających obecnie w formule *risk minimizer* posiada już pewne uprawnienia w tym zakresie. Wydaje się, że po rozszerzeniu instrumentarium tych systemów mogłyby one przejąć zadania krajowych *resolution funds*. Za takim rozwiązaniem przemawiają również korzyści wynikające z synergii pomiędzy systemem gwarancyjnym i funkcją restrukturyzacyjną¹².

¹¹ Zg. z ocenami zawartymi w raporcie o Stabilności Systemu Finansowego z lipca 2010 r.

¹² Korzyści płynące z instytucjonalnego połączenia obydwu funkcji zostały przedstawione w raporcie: *EFC AHWG report on bank levies on financial institution* – 27 September 2010.

Wydaje się, że najwłaściwszym rozwiązaniem dla Polski byłoby powierzenie realizacji funkcji restrukturyzacyjnej **Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu** i w związku z tym rozszerzenie jego instrumentarium. W tym kontekście polskie rozwiązania w omawianym zakresie mogłyby przyjąć formę zwiększonych kontrybucji banków na rzecz BFG. Za wprowadzeniem takiego rozwiązania przemawia wieloletnie doświadczenie Funduszu w realizacji działań stabilizujących polski sektor bankowy, a także potencjał kadrowy tej instytucji. Decydując się na taki krok, należałoby się zastanowić, czy obecny sposób finansowania działalności BFG i posiadane przez tą instytucję środki finansowe byłyby wystarczające do prowadzenia działań restrukturyzacyjnych. Wydaje się, że należałoby w tej mierze rozważyć wprowadzenie następujących zmian, również o charakterze legislacyjnym:

- zwiększenie maksymalnych określonych w ustawie stawek opłaty rocznej;
- określenie docelowego poziomu tworzenia potencjału finansowego BFG;
- prowadzenie przez Radę BFG antycyklicznej polityki ustalania stawek opłaty rocznej – wyższe składki powinny obowiązywać w latach lepszej koniunktury (mierzonej np. wartości ROE dla sektora bankowego), natomiast w okresie spowolnienia gospodarczego banki powinny ponosić mniejsze obciążenia z tytułu dokonywania wpłat na rzecz BFG.

3.3 Wybór kategorii będącej podstawą opodatkowania

Na poziomie UE dotychczas nie rozstrzygnięto jednoznacznie, jaka będzie podstawa obliczania wpłat banków z tego tytułu. Niemniej jednak wydaje się, że najwłaściwszą podstawą obliczania tego podatku jest **wartość pasywów banku**¹³. Argumenty przemawiające za tym, aby podstawą podatku/opłaty były pasywa banku pomniejszone o fundusze własne i depozyty gwarantowane są następujące:

- mniejsze obciążenie dla banków (przy tej samej założonej stawce), ponieważ podstawa opodatkowania jest węższa niż w przypadku aktywów ogółem;
- wartość aktywów ważonych ryzykiem jest kategorią już „opodatkowaną”, gdyż banki w oparciu o tę wielkość obliczają wymogi kapitałowe – więc unikamy w ten sposób dodatkowego obciążania tej samej kategorii bilansu;
- instytucje regulacyjne powinny dawać bankom bodźce do powiększania bazy kapitałowej, ponieważ (1) kapitał służy do absorbowania strat, (2) w kontekście podwyższenia wymogów kapitałowych przez Komitet Bazylejski, obciążenie kapitału będzie utrudniać konieczną akumulację kapitału przez banki;
- obecne regulacje dotyczące funkcjonowania polskich banków wpływają już na strukturę ich aktywów (wymogi kapitałowe oraz opłaty roczne na rzecz BFG bazujące na wielkości wymogów kapitałowych). Wprowadzenie zaproponowanej podstawy będzie natomiast przyczyniało się do kształtowania pożądanej struktury pasywów banków. Za takim rozwiązaniem przemawia również fakt, że niewłaściwa struktura finansowania może szybciej doprowadzić do poważnych problemów banku niż niewłaściwa struktura jego aktywów;
- instytucje regulacyjne powinny dawać bankom bodźce do większego finansowania się ze źródeł najbardziej preferowanych przez regulatorów (depozyty), które są uznawane za bardziej stabilne źródło finansowania niż rynek hurtowy;

¹³ Za takim rozwiązaniem opowiedzieli się autorzy Raportu: *EFC AHWG report on bank levies on financial institution* – 27 September 2010.

- wprowadzenie takiej podstawy opodatkowania mogłoby skłonić banki finansujące się w swoich centralach zagranicznych do zmiany charakteru tego finansowania na bardziej zdywersyfikowane i długoterminowe. Jednocześnie stanowiłoby to instrument ograniczenia nadmiernego napływu kapitału zagranicznego poprzez system bankowy;
- obecnie opłata obliczana na podstawie pasywów obowiązuje w dwóch państwach członkowskich UE (Szwecja, Belgia). Przyjęcie takiej podstawy planowane jest w dwóch innych krajach UE (np. Niemcy, Wielka Brytania). Tylko nieliczne państwa UE wprowadziły (Węgry) lub planują wprowadzić (Francja) podatek naliczany od wartości aktywów banków. Wydaje się, że również Komisja Europejska skłania się ku takiemu rozwiązaniu. W efekcie opodatkowanie pasywów dawałoby większą szansę, że przyjęte w Polsce rozwiązanie będzie zbieżne z przyszłymi rozwiązaniami przyjętymi na poziomie UE.

3.4 Wpływ dodatkowego opodatkowania banków na ich wyniki finansowe

Ocena wpływu ewentualnego dodatkowego opodatkowania na sytuację sektora bankowego zależy m.in. od przyjętej formy tego podatku. Na obecnym etapie¹⁴ szczegóły dotyczące stawki i podstawy naliczania, od której pobierana byłaby opłata od banków w Polsce, nie są znane. Zakładając, że system wprowadzony w Polsce będzie opierał się na modelu przyjętym w Wielkiej Brytanii, prezentujemy poniżej wyniki symulacji wpływu podatku na wyniki finansowe banków komercyjnych. Zakładamy, że podstawą opodatkowania byłaby wówczas wartość pasywów pomniejszona o kapitały podstawowe oraz depozyty gwarantowane przez BFG. Wyniki zostały zaprezentowane w dwóch wariantach w zależności od wielkości stawki opłaty, tj. 0,04% oraz 0,07%¹⁵. Obliczenia wykonane zostały na podstawie danych za okres czerwiec 2009 – czerwiec 2010.

Wyniki szacunków:

- Wartość podstawy opodatkowania wynosiłaby wówczas 634 mld zł¹⁶, a spodziewane wpływy podatkowe kształtowałyby się na poziomie 254 mln zł w przypadku przyjęcia stawki 0,04% oraz 444 mln zł w przypadku stawki 0,07%. Dla porównania, jeśli podstawą opodatkowania byłoby aktywa banków, to wartość podstawy opodatkowania byłaby znacznie wyższa i wynosiła 1 bln zł.
- Skala nowej opłaty skutkowałaby obciążeniem wyników sektora bankowego. W oparciu o przyjęte założenia, opłata wynosiłaby przeciętnie 4,3% zysku brutto w przypadku przyjęcia stawki 0,07% oraz 2,5% w przypadku stawki 0,04%.

Opracowanie:

Departament Systemu Finansowego
we współpracy z Departamentem Zagranicznym

¹⁴ Opracowanie bazuje na informacjach dostępnych przed dniem 15 października 2010 r.

¹⁵ System wprowadzony w Wielkiej Brytanii zakłada, że w 2011 r. stawka będzie wynosić 0,04%, natomiast ma ona ulegać stopniowemu zmniejszeniu do 0,07% w 2015r.

¹⁶ Z powodu braku dokładnych danych przyjęto założenie, że całość depozytów gospodarstw domowych jest gwarantowana.

ZAŁĄCZNIK I

Wprowadzenie opłat od banków i instytucji finansowych w krajach UE¹⁷

Niektóre kraje Unii Europejskiej zdecydowały się na indywidualne wprowadzenie opłat od banków – w Szwecji takie opłaty pobierane są od 2009 r., podczas gdy kolejne państwa tj. Belgia, Francja, Niemcy, Wlk. Brytania i Węgry¹⁸ są w trakcie lub planują nałożenie nowych obciążeń na banki i inne instytucje finansowe w najbliższym czasie. Parametry wdrażanych na szczeblu krajowym opłat różnią się znacznie pod względem ich celu, zakresu podmiotowego (zasięgu), podstawy naliczania czy stawki.

Szwecja

W październiku 2008 r. został utworzony w Szwecji tzw. Fundusz Stabilizacyjny. Jego celem jest finansowanie działań niezbędnych dla zwalczania ryzyka poważnych zaburzeń w szwedzkim systemie finansowym. Zakres działań realizowanych przez Fundusz Stabilizacyjny jest zatem szerszy niż proponowanych przez KE funduszy restrukturyzacyjnych.

Środki gromadzone w ramach Funduszu Stabilizacyjnego pochodzą z tzw. opłaty stabilizacyjnej uiszczanej przez banki i inne instytucje kredytowe, a także z pozostałych opłat związanych ze wsparciem udzielonym przez sektor publiczny (np. opłaty za gwarancje państwa), przy czym zebrane opłaty zasilają oprocentowany rachunek w ramach budżetu państwa. Rachunkiem tym zarządza szwedzka Agencja Obsługi Długu.

Opłatę stabilizacyjną zobowiązane są wносить banki macierzyste prowadzące działalność w Szwecji, podmioty zależne banków zagranicznych mające siedzibę w Szwecji, a także oddziały banków macierzystych działające poza granicami Szwecji. Podstawą do naliczania opłaty stabilizacyjnej są zobowiązania, z wyłączeniem kapitału własnego, niektórych podporządkowanych papierów dłużnych. Dodatkowo instytucje emitujące dług gwarantowany przez państwo mogą pomniejszyć podstawę o gwarantowane zobowiązania (w ten sposób nie muszą wносить podwójnej opłaty za otrzymane gwarancje). Opłata została wprowadzona w 2009 r. – naliczana jest rocznie, a jej stawka wynosi 0,036%. Ze względu na sytuację gospodarczą w 2009 r. i w 2010 r. banki i instytucje kredytowe zobowiązano do wniesienia tylko połowy należnej opłaty. Zakłada się, iż w ciągu 15 lat fundusz zgromadzi środki odpowiadające wartości 2,5% PKB. Rząd szwedzki zapowiedział, iż zamierza w przyszłości uzależnić opłatę stabilizacyjną od ryzyka ponoszonego przez banki i instytucje kredytowe oraz powiązać z systemem gwarantowania depozytów (zmiany miałyby zacząć obowiązywać od 2011 r.).

Niemcy

Rząd niemiecki zapowiada, iż środki pozyskane z planowanych opłat od banków i instytucji kredytowych trafią na specjalny fundusz, który będzie wykorzystywany do przeprowadzenia postępowania restrukturyzacyjnego w bankach systemowo ważnych. Instytucjami kwalifikującymi się do wniesienia opłaty mają być banki macierzyste działające na terenie Niemiec, ich oddziały mające siedzibę poza Republiką Niemiecką, jak i podmioty zależne

¹⁷ Informacje zawarte w Załączniku I bazują na treści załącznika do Raportu: *EFC AHWG report on bank levies on financial institution* – 27 September 2010.

¹⁸ Także Austria ogłosiła na początku roku, iż rozważa możliwość wprowadzenia od 2011 r. specjalnej opłaty obciążającej banki, jednak szczegóły w tym zakresie nie są znane.

banków zagranicznych prowadzące działalność w Niemczech. Wysokość opłaty ma być uzależniona od skali działalności banków (rozmiaru) – podstawą do jej wyliczenia będą:

- zobowiązania, z wyłączeniem kapitału i depozytów oraz (niezależnie);
- wartość nominalna pozabilansowych instrumentów pochodnych.

Stawka opłaty naliczana na podstawie zobowiązań ma charakter progresywny: 0,02% dla kwoty zobowiązań poniżej 10 mld EUR; 0,03% dla zobowiązań w przedziale od 10 mld EUR do 100 mld EUR; oraz 0,04% dla zobowiązań powyżej 100 mld EUR. W odniesieniu do wartości instrumentów pochodnych stawka jest liniowa i wynosi 0,00015%. Maksymalnie opłata może wynieść 15% rocznego zysku instytucji kredytowej, przy czym jeżeli bank nie wypracuje zysku, nadal jest on zobowiązany przekazać do funduszu co najmniej 5% kwoty opłaty naliczonej w oparciu o przedstawione wyżej zasady. Rząd niemiecki przewiduje, iż fundusz restrukturyzacyjny będzie gromadzić ok. 1 mld EUR rocznie. Opłata miałaby zacząć obowiązywać od 2011 r.

Francja

Szczegóły dotyczące opłat od banków mają zostać przedstawione w projekcie budżetu na rok 2011. Jednak według zapowiedzi rządu francuskiego wnoszone opłaty będą zasilały budżet państwa. Zgodnie ze wstępnymi zapowiedziami ze strony rządu przewiduje się, iż opłatami zostaną objęte wyłącznie banki, przy czym francuskie grupy bankowe na poziomie skonsolidowanym (a zatem – w przeciwieństwie do przypadku Szwecji i Niemiec – opłatą zostaną objęte także podmioty zależne banków macierzystych mające siedzibę poza Francją), a podmioty zależne banków zagranicznych mające siedzibę we Francji na poziomie krajowym. Podstawą do wyliczania opłat mają być aktywa ważone ryzykiem. Rząd szacuje, iż opłaty te będą źródłem dochodu na poziomie 0,5-1 mld EUR rocznie.

Wielka Brytania

Zgodnie z zapowiedziami rządu, obowiązujące od 1 stycznia 2011 r., opłaty od banków będą kierowane do budżetu państwa (stąd powinny być one postrzegane jako podatek). Opłatą objęte będą banki, których zagregowane zobowiązania przekraczają kwotę 20 mld funtów, przy czym:

- zobowiązania brytyjskich grup bankowych¹⁹ będą oceniane na poziomie skonsolidowanym;
- uwzględnione zostaną zobowiązania banków brytyjskich funkcjonujących w ramach grup nie-bankowych (*UK banks in non-banking groups*);
- uwzględnione zostaną zobowiązania ujęte w zagregowanych bilansach podmiotów zależnych i oddziałów zagranicznych banków i grup bankowych prowadzących działalność na terenie Wielkiej Brytanii.

Opłaty dotyczyłyby bowiem banków macierzystych, ich oddziałów i podmiotów zależnych, podmiotów zależnych banków zagranicznych, jak również oddziałów banków zagranicznych.

Podstawą opłaty mają być zobowiązania, z wyłączeniem m.in. kapitałów podstawowych (*Tier I*) i zabezpieczonych depozytów detalicznych²⁰. Stawka opłaty ma wynieść 0,04% w 2011 r.,

¹⁹ Oraz tzw. *building societies* (spółdzielni mieszkaniowych).

²⁰ Kompletny katalog wyłączeń, jak i szczegóły dotyczące konstrukcji opłaty można znaleźć na stronie: http://www.hm-treasury.gov.uk/d/consult_bank_levy_condoc.pdf

a począwszy od roku kolejnego 0,07%. Jednak w odniesieniu do źródeł finansowania pozyskanych na rynku międzybankowym (hurtowym), które zapadają w terminie dłuższym niż 1 rok będzie miała zastosowanie zredukowana o połowę stawka, a więc 0,02% w 2011 r. i 0,035% począwszy od 2012 r. Oczekuje się, że opłata od banków od 2012 r. będzie generowała dochody rządu 2 mld GBP rocznie (1,5 mld funtów w 2011 r.).

Węgry

W dniu 22 lipca 2010 r. parlament węgierski przyjął propozycje rządu zakładające wprowadzenie opłaty od banków, która zasilac będzie budżet państwa. Opłaty zaczną obowiązywać od 30 września 2010 r.

Zakres podmiotowy opłaty jest szeroki - instytucjami zobligowanymi do wniesienia opłaty są: instytucje kredytowe, ubezpieczyciele, a także inne instytucje świadczące usługi finansowe.

Podstawa i stawka opłaty są uzależnione od specyfiki usług świadczonych przez instytucję wnoszącą opłatę:

- instytucje kredytowe: kwota bilansowa po stosownych pomniejszeniach – stawka 0,15% dla kwoty stanowiącej bazę podatkową do 50 mld HUF i 0,5% dla pozostałej części bazy podatkowej (powyżej 50 mld HUF);
- ubezpieczyciele: skorygowany przychód z ubezpieczeń – stawka 6,2%;
- pozostałe firmy świadczące usługi finansowe:
 - przedsiębiorstwa finansowe: przychody odsetkowe oraz przychody z opłat i prowizji – stawka 6,5%;
 - firmy inwestycyjne, firmy zarządzające funduszami typu *venture capital*: skorygowane przychody netto – stawka 5,6%;
 - firmy zarządzające funduszami inwestycyjnymi: wartość netto zarządzanych aktywów – stawka 0,028%.

Oczekuje się, że dochody z opłat od instytucji finansowych będą kształtować się na poziomie 700 mln EUR rocznie.

Belgia

Od 2010 r. opłatę wnoszą banki, firmy brokerskie i firmy oferujące polisy na życie w Belgii. Pozyskane od nich środki zasilają specjalny fundusz wyodrębniony w ramach budżetu państwa. Podstawą naliczanej opłaty są depozyty dla banków i partnerskich firm brokerskich oraz całkowita wartość kwalifikowanych polis ubezpieczeniowych w przypadku firm ubezpieczeniowych. Opłata składa się z dwóch elementów: opłaty wejściowej i opłaty rocznej. Opłatą wejściową obciążane są banki i partnerskie firmy brokerskie – opłata została podniesiona o 10 bps w stosunku do obecnie obowiązującej stawki i jest płatna w dwóch transzach odpowiednio w 2010 i 2011 roku. Opłata roczna uiszczana będzie począwszy od 2011 r. jej stawka została podniesiona o 15 bps.

Szacuje się, że w ciągu trzech lat za pośrednictwem opłaty zostaną zgromadzone środki w wysokości 1,43 mld EUR.

ZAŁĄCZNIK II

INICJATYWY WPROWADZENIA DODATKOWEGO PODATKU / OPŁATY NA BANKI W PAŃSTWACH UE

KRAJ	CEL WPROWADZENIA	PRZEZNACZENIE	STAWKA	PODSTAWA	PRZEWIDYWANE DOCHODY	STAN PRAC	DODATKOWE INFORMACJE
Niemcy	Stabilność sektora bankowego	Fundusz Restrukturyzacyjny	0,02%, 0,03% 0,04% w zależności od wielkości banku	Pasywa pomniejszone o fundusze własne i zobowiązania wobec klientów oraz wartość nominalną derywatów	Ok. 1 mld EUR rocznie	Planowane uchwalenie ustawy do końca 2010 r. i wprowadzenie podatku od 2011 r.	• Podatek miałby być płacony przez wszystkie banki mające centralę w Niemczech.• Podatkiem nie będą objęte oddziały banków zagranicznych działające na rynku niemieckim.• Stosowana ma być progresywna skala podatkowa w zależności od wielkości podmiotu (odpowiednio dla podmiotów o sumie bilansowej do 10, do 100 i powyżej 100 mld EUR).• Dodatkowym elementem podatku będzie obciążenie w wysokości 0,00015% wartości nominalnej instrumentów pochodnych znajdujących się w portfelu banków.• Podatek nie mógłby przekraczać 15% zysku netto.• Jeżeli bank nie wypracowałby zysku ma on być nadal zobowiązany do przekazania do funduszu co najmniej 5% kwoty opłaty naliczanej według projektowanych zasad.• Banki, które w minionym roku wykazały straty zostaną objęte karencją.

Szwecja	Stabilność sektora bankowego	Fundusz Restrukturyzacyjny	0,036%	Pasywa pomniejszone o kapitał aukcyjny i instrumenty dłużne podporządkowane	250 mln EUR w 2009 r. docelowo (w ciągu 15 lat) 2,5% PKB	TAK (obowiązuje od 2009 r.)	• Oplata obliczana na podstawie skali działalności banków w Szwecji. • Do 2011 r. banki będą płacić tylko połowę składki. • O 2011 r. planowane jest wprowadzenie opłaty uwzględniającej ryzyko i powiązanej z systemem gwarantowania depozytów.
Belgia	Stabilność sektora bankowego	Fundusz gwarantowania depozytów	Podniesienie <i>Entry Fee</i> o 10 bps od sumy depozytów oraz <i>Annual Levy</i> o 15 bps od sumy depozytów	Depozyty	1,43 mld EUR (w skali 3 lat)	TAK (ma obowiązywać od 2010 r. <i>Entry Fee</i> wypłacona w dwóch transzach pierwsza 2010 r. i druga 2011r. <i>Annual Levy</i> pierwsza płatność w 2011 r.)	• Belgia wykorzystuje istniejące dotychczas rozwiązania instytucjonalne (system gwarantowania depozytów) do wprowadzenia dodatkowego opodatkowania banków. • Podatek płacony przez banki, firmy brokerskie i firmy oferujące ubezpieczenia na życie.
Francja	Fiskalny	Budżet państwa	0,25% wymogów kapitałowych	Aktywa wazone ryzykiem	500 mln – 1 mld EUR (w skali rocznej)	Planowane wprowadzenie w 2011 r.	• Podatek ma być płacony na poziomie skonsolidowanym przez francuskie grupy bankowe oraz filie banków zagranicznych działające we Francji. • Podatkiem nie będą objęte oddziały banków zagranicznych działające na rynku francuskim.

Węgry	Fiskalny	Budżet państwa	W przypadku banków 0,15% (dla aktywów netto nieprzekraczających 500 mld HUF) i 0,5% (dla tej części aktywów netto, która przekracza 500 mld HUF)	Aktywa pomniejszona o wybrane pozycje	183 mld HUF w 2010 r. i 200 mld HUF w 2011 r. (wpływ z podatku ściąganego od wszystkich instytucji finansowych)	TAK (ma obowiązywać od 30 września 2010 r.)	• Podatek o charakterze tymczasowym – do 2012 r. • Podatek płacony przez banki i inne instytucje finansowe.
Wielka Brytania	Fiskalny	Budżet państwa	0,04%	Pasywa pomniejszone o kapitał podstawowy, detaliczne depozyty gwarantowane, repo zabezpieczone papierami skarbowymi i zobowiązania detalicznych zakładów ubezpieczeń wobec ubezpieczających w ramach grupy bankowej	2 mld GBP rocznie (1,5 mld GBP)	Planowane wprowadzenie od 2011 r.	• Podatek ma być nałożony na duże banki (zobowiązania podmiotu przekraczające 20 mld GBP), w tym banki zagraniczne działające w Wielkiej Brytanii. • Opodatkowane mają zostać również zobowiązania brytyjskich banków funkcjonujących w ramach grup niebankowych. • W kolejnych latach, do końca 2015 r., stawka ma wynosić 0,07%. • W odniesieniu do źródeł finansowania pozyskanych na rynku międzybankowym o zapadalności powyżej 1 roku będzie miała zastosowanie zredukowana o połowę stawka, a więc 0,02% w 2011 r. i 0,035% począwszy od 2012 r.

Stan na dzień: 15.10.2010 r.

Informacje zawarte w ww. tabeli mogą ulegać zmianie wraz z formułowaniem nowych propozycji w krajach UE w zakresie opodatkowania banków.